

A cavall de tres mons

Trieste és una ciutat de frontera. I per tant de trànsit. Viatgers, immigrants, escriptors, gent d'arreu i d'enlloc han passat per una ciutat a cavall del món germànic, del món balcànic i del món llatí. Claudio Magris és l'escriptor que millor representa el sempre difícil festeig entre l'Europa central i l'Europa llatina. Europa ha estat incompleta fins que aquests dos universos s'han retrobat. I Magris va resseguir els camins culturals dels uns i els altres abans que els avatars de la història tornessin a acostar el que les revolucions, les guerres i les utopies havien separat. Per això l'obra de Magris és tan contemporània.

Deia Michel Foucault que la filosofia és l'ontologia de l'actualitat. Les preguntes més essencials que a Europa es poden fer avui passen per la reflexió sobre les fractures culturals que ha conegut. I la de l'Europa central ha estat una de les falles que han desequilibrat la cultura europea. Magris ha partit de la literatura per anar construint i reconstruint els vincles i els ponts que la barbàrie ha destruït. Si la destrucció del pont de Mostar va ser un dels símbols del triomf de l'odi ètnic sobre la modernitat cultural, *El Danubi* de Claudio Magris és un símbol de la voluntat de revelar el substrat cultural que comparteixen, sovint sense saber-ho, gents molt diferents.

Claudio Magris, malgrat els seus anys de Torí, per moltes raons la seva segona ciutat, i malgrat les moltes voltes que ha donat al món, sempre ha mantingut la seva residència a Trieste i són elements de l'imaginari d'aquesta ciutat els que configuren d'una manera preferent l'escenari mental de les seves experiències. D'això tracta aquesta exposició: d'aquells elements de la cultura, la literatura, l'art, la vida i la geografia d'aquesta ciutat que han incidit decisivament en la configuració de l'univers cultural de Magris. I de com Magris ha retornat tot això, en forma d'escriptura, després d'haver-ho passat per la seva experiència personal i literària.

La Trieste de Magris s'inscriu en una variant del gènere expositiu, que té ja una llarga tradició en el CCCB. Dublín i Joyce, Lisboa i Pessoa, Praga i Kafka, Buenos Aires i Borges formen part ja de la memòria cultural d'aquesta casa. Però una de les novetats que l'exposició sobre Trieste aporta és que, per primera vegada, l'experiment de fer trobar l'imaginari d'una ciutat i l'imaginari d'un escriptor, deixant que els efectes del xoc flueixin, l'hem fet a través d'un escriptor viu: Claudio Magris. I per tant l'exposició no és un exercici de creació sobre documents i testimonis del passat, sinó que surt de la mirada aguda de l'escriptor, que ha viscut sempre amb un ull posat en les persones, en els paisatges, en els llocs i els no-llocs, de la ciutat. També és novetat la producció d'una pel·lícula. En el curs d'aquesta aventura expositiva dirigida per Claudio Magris i el realitzador i músic Giorgio Pressburger va sorgir la idea de filmar el drama de Magris *Vostè ja ho entendreà*.

Trieste i els seus escriptors, reconduïts per la mà de Magris en un viatge imaginari, són els protagonistes d'aquesta exposició. Italo Svevo, Umberto Saba, Rainer Maria Rilke, James Joyce són alguns dels personatges, el vent de Trieste, les pedres del Carst, l'aigua verda (Marisa Madieri), el Caffè San Marco, la Libreria Antiquaria, alguns dels llocs. Però pel camí es

Pròlegs de Josep Ramoneda als catàlegs del CCCB

va teixint un gran tapís de cultura europea, a través d'una ciutat que ha ocupat un lloc molt cèntric en el fer i desfer de la història de l'Europa central. «La Trieste de Magris» és també un exercici de reconstrucció de l'univers cultural europeu.